

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Σεπτέμβριος 2014, Τεύχος 38

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρότατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μελέτες για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία

Νέα Εκδοτική Σειρά

Πολιτεία – Σύνταγμα – Ευρώπη

Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts

David Schultz, Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Hamline

Το χρήμα δεν είναι λόγος. Οι επιχειρήσεις δεν είναι πρόσωπα. Οι περισσότεροι από εμάς το αντιλαμβανόμαστε διαισθητικά. Όχι όμως και το Ανώτατο Δικαστήριο. Στην απόφαση Citizens United v. FEC έκρινε ότι οι επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα, το οποίο προστατεύεται από την Πρώτη Τροποποίηση, να δαπανούν απεριόριστα χρηματικά ποσά προκειμένου να επηρεάσουν τις εκλογές. Πρόσφατα, στην απόφαση McCutcheon v. FEC έκρινε αντισυνταγματικά τα όρια στα συνολικά ποσά τα οποία μπορούν εύπορα άτομα να εισφέρουν ευθέως σε προεκλογικές εκστρατείες και σε πολιτικά κόμματα. Οι αποφάσεις αυτές είναι λανθασμένες και θα έπρεπε να ανατραπούν μέσω μιας συνταγματικής αναθεώρησης, που θα αποκαταστήσει το ορθό περιεχόμενο της Πρώτης Τροποποίησης, ώστε να προστατεύει την Αμερικανική δημοκρατία αντί να χρησιμοποιείται ως εργαλείο για τη θέσπιση περιορισμών στην ελευθερία του λόγου και όχι για την ενίσχυσή της.

Κάποιοι θα εκφράσουν την ένσταση ότι η Πρώτη Τροποποίηση είναι μια χαρά ως έχει και δεν θα έπρεπε να αναθεωρηθεί. Όμως η πρόσφατη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχει διαστρεβλώσει το νόημα της συνταγματικής προστασίας της ελευθερίας του λόγου, με αποτέλεσμα αντί να προστατεύει τη δημοκρατία να την καθιστά προνόμιο για τους λίγους. Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει κάνει λάθη και στο παρελθόν, τα οποία διορθώθηκαν μέσω συνταγματικών αναθεωρήσεων και νόμων. Έτσι λειτουργούν τα θεσμικά αντίβαρα.

Τον προηγούμενο αιώνα μεταρρυθμιστές, όπως ο Teddy Roosevelt, είχαν επισημάνει τον αυξανόμενο κίνδυνο διαφθοράς της Αμερικανικής πολιτικής από τον πλούτο ιδιωτών και επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τη διατύπωση του δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου Louis Brandeis, «σε αυτή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρόατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

τη χώρα μπορούμε να έχουμε δημοκρατία ή μπορούμε να έχουμε μεγάλο πλούτο συγκεντρωμένο στα χέρια των λίγων. Δεν μπορούμε όμως να έχουμε και τα δύο.» Αυτή ήταν η αφετηρία μιας μάχης ενάντια στη μη επιτρεπτή επιρροή των συμφερόντων του πλούτου, που περιλάμβανε τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση της προεκλογικής εκστρατείας, απαγορεύσεις στην πολιτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων κ.λπ.

Με ορόσημο όμως την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου Buckley v. Valeo το 1976 ξεκίνησε η αντεπίθεση του πλούτου. Το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts συνέχισε να αποδομεί τις προσπάθειες που είχαν γίνει για τον περιορισμό της επίδρασης της ισχύος του πλούτου στην πολιτική. Οι αποφάσεις Citizens United και McCutcheon δεν αποτελούν παρά τα πιο πρόσφατα παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο το Δικαστήριο επιτρέπει στον πλούτο να παγιώσει την προνομιακή θέση του, εμποδίζοντας την εύρυθμη λειτουργία του πολιτικού συστήματος. Τα αδιέξοδα στο Κογκρέσο και η εξάπλωση των ανισοτήτων σε όλη την Αμερική είναι το αποτέλεσμα.

Η Πρώτη Τροποποίηση, υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts στο Ανώτατο Δικαστήριο, έχει καταστεί εργαλείο για τον περιορισμό της ελευθερίας του λόγου και όχι για την ενδυνάμωσή της. Η προστασία της ελευθερίας του λόγου από την Πρώτη Τροποποίηση δεν είχε σκοπό να εγκαθιδρύσει ένα δικαίωμα για τους λίγους, αλλά για όλους. Αντίθετα, αναγνωρίζει ότι σε μια κοινωνία έχουμε όλοι το δικαίωμα να εκφραζόμαστε, και για να το κάνουμε αυτό πρέπει να υπάρχουν κανόνες που να διέπουν την επικοινωνία ώστε να καθίστανται εφικτός ο διάλογος. Ένας κανόνας σύμφωνα με τον οποίο έχουμε όλοι απεριόριστο δικαίωμα να ουρλιάζουμε δεν θα ήταν εφαρμόσιμος. Κάποια στιγμή πρέπει να γίνει κατανοητό ότι τα δικαιώματα της Πρώτης Τροποποίησης πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων των άλλων.

Η ελευθερία του λόγου δεν μπορεί να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε τα δικαιώματα των λίγων να επιτρέπεται να συρρικνώνουν την ελευθερία του λόγου των άλλων. Όπως το έχει εκφράσει ο φιλόσοφος John Rawls, «καθένας πρέπει να έχει ίσο δικαίωμα στην ευρύτερη δυνατή θεμελιώδη ελευθερία, που είναι συμβατή με αντίστοιχη ελευθερία για τους άλλους.» Η ελευθερία του λόγου πρέπει να γίνεται κατανοητή σε ένα κοινωνικό πλαίσιο ίσης ελευθερίας για όλους. Οι αποφάσεις Citizens United και McCutcheon και όσοι τις υποστηρίζουν αγνοούν την παραπάνω αρχή.

Τα χρήματα δεν θα έπρεπε να αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για το ποιος ασκεί την πολιτική εξουσία, ποια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρόατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

νομοσχέδια ψηφίζονται και πώς διεξάγονται οι εκλογές. Το ζήτημα δεν είναι απλά αν το χρήμα μπορεί να αγοράσει πολιτική επιρροή ή να διαφθείρει. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν το χρήμα είναι επιτρεπτό να αποτελεί κριτήριο για την απόκτηση πολιτικής εξουσίας ή επιρροής και εάν η Πρώτη Τροποποίηση πρέπει να προστατεύει μια τέτοια προνομιακή μεταχείριση.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<http://thehill.com/blogs/congress-blog/economy-budget/216168-amend-the-constitution-to-restore-the-democracy-the#ixzz3C8n1xMz>, 29/8/2014

Η ακρόατη Ακροδεξιά

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Η ελληνική Ακροδεξιά χαρακτηρίζεται ως μια από τις πιο βίαιες και σκοτεινές στην Ευρώπη, με ιδεολογικές αναφορές και πρακτικές που ελάχιστα συγκαλύπτουν το ναζιστικό τους πρότυπο. Παρότι το κοινό σημείο ανάμεσα στην ελληνική Ακροδεξιά και τις ομόλογές της στον ευρωπαϊκό χώρο αποτελεί η ξενοφοβία και το μεταναστευτικό ζήτημα, ωστόσο, ο αντισυστημικός της λόγος βρήκε γόνιμο έδαφος χάρη στην κατάρρευση της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος και στην απαξίωση της πολιτικής τάξης μετά το 2010.

Τότε αποκαλύφθηκε πλήρως όχι μόνο η ευθύνη των δύο κομμάτων που εναλλάχθηκαν στην κυβέρνηση της χώρας μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, αλλά και η ανεπάρκειά τους να διαχειριστούν με συνέπεια, αποτελεσματικότητα και ισότιμη κατανομή βαρών τη δημοσιονομική και οικονομική χρεοκοπία. Δεν πρέπει να υποτιμάται το γεγονός ότι η Ακροδεξιά στην Ελλάδα διέθετε κοινωνικές-ιδεολογικές ρίζες από την εποχή του Εμφυλίου, του μετεμφυλιακού παρακράτους και του εθνικιστικού ελληνοχριστιανικού παραληρήματος της απριλιανής δικτατορίας, που υπέβασκαν και έκαναν την επανεμφάνισή τους σε συγκεκριμένες περιόδους, με ενδεικτικό παράδειγμα τον ανορθολογικό τρόπο που αντιμετωπίστηκε το Μακεδονικό τη δεκαετία του '90.

Ωστόσο δεν ήταν ούτε η ένταση της οικονομικής κρίσης, ούτε τα ιδεολογικά ερείσματα, ούτε η έκταση των μεταναστευτικών ροών που οδήγησαν στην ξαφνική εμφάνιση μιας τόσο επιθετικής Ακροδεξιάς στην Ελλάδα, όσο ακριβώς η δυσανεξία ενός διογκούμενου τμήματος της κοινωνίας απέναντι στα συστημικά πολιτικά κόμματα, με αιτιάσεις όχι μόνο ως προς το ήθος, αλλά και τη διαχειριστική επάρκεια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρόατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

Το τέλος της δυνατότητας των παραδοσιακών διαχειριστών της εξουσίας να διανέμουν και αναδιανέμουν προνόμια, προσόδους και πάσης φύσεως παροχές, πελατειακές εξυπηρετήσεις ή πρόσβαση σε δημόσια αγαθά, συνεπάγεται τη στροφή σε μορφώματα που επενδύουν σε μια υπεραπλουστευτική δημαγωγία με σαφώς οριοθετημένους εχθρούς και φίλους. Θα παραμείνει, βέβαια, αναπάντητο το ερώτημα ποια θα μπορούσε να είναι η τροπή των πραγμάτων εάν η Ακροδεξιά δεν είχε αποκάλυπτα υπερβεί το φράγμα των ποινικά κολάσιμων πράξεων. Ή, μήπως, η ποινικοποίηση δεν θα οδηγήσει τελικά σε άμβλυση της επιρροής της;

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 29/7/2014

Αναθεώρηση τώρα

Σταύρος Τσακουράκης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών

Κανείς δεν πήρε στα σοβαρά την εξαγγελία του Πρωθυπουργού για μια νέα, ευρείας κλίμακας αναθεώρηση του Συντάγματος. Ως γνωστόν αυτή «ρίχτηκε στο τραπέζι» λίγες μέρες πριν από τις εκλογές για την Αυτοδιοίκηση και την Ευρωβουλή και δικαιολογημένα αντιμετωπίστηκε περισσότερο σαν ένα ακόμη προεκλογικό τέχνασμα παρά σαν μια ουσιαστική πρόταση αναθεώρησης. Μολονότι περιείχε προτάσεις για ριζικές αλλαγές (εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, Συνταγματικό Δικαστήριο) ήταν τόσο εμφανές ότι αποσκοπούσε σε εντυπώσεις ώστε ουδείς ασχολήθηκε με αυτές. Όπως ήταν αναμενόμενο, η εξαγγελία ξεχάστηκε εντελώς και από την ίδια τη κυβέρνηση και φαντάζομαι ότι προορίζεται να ανασυρθεί ξανά σε κάποια νέα προεκλογική εκστρατεία.

Αντιλαμβάνομαι ότι είναι σκληρό να ταράξει κανείς τα μπάνια της κυβέρνησης και των κομμάτων, όμως, η επόμενη Βουλή πρέπει οπωσδήποτε να είναι αναθεωρητική κι αυτό προϋποθέτει απόφαση για αναθεώρηση από την παρούσα Βουλή. Αν δεν τεθεί το ζήτημα τώρα, υπάρχει ο κίνδυνος, ιδιαίτερα σε περίπτωση πρόωρων εκλογών, να μην αποφασισθεί τίποτα και η αναθεώρηση να παραπεμφθεί στις ελληνικές καλένδες.

Η παρούσα Βουλή πρέπει οπωσδήποτε να αποφασίσει αναθεώρηση του Συντάγματος αν μη τι άλλο για να αλλάξει το διαβόητο άρθρο 86 (ποινική ευθύνη υπουργών) για το οποίο όχι μόνο οι πολίτες αλλά και όλες οι πολιτικές δυνάμεις έχουν συμφωνήσει ότι είναι σκανδαλώδες αφού εισάγει προνομιακό καθεστώς οιονεί ατιμωρησίας των υπουργών. Πρέπει, επίσης, οπωσδήποτε να αποφασίσει την αναθεώρηση του άρθρου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρόατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

101Α που προβλέπει ομοφωνία ή πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων των μελών της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής για τον διορισμό των προσώπων που στελεχώνουν τις Ανεξάρτητες Αρχές. Επειδή η ομοφωνία ή αυξημένη πλειοψηφία δεν επιτυγχάνεται, η θητεία των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών παρατείνεται στο διηνεκές με νόμο, πρακτική που έχει κριθεί παράνομη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, του οποίου η θητεία των σημερινών μελών έχει ήδη παραταθεί επτά (!) φορές από το 2012 (τελευταία παράταση στις 28.6.2014 με τον ν.4271/2014) παρά το γεγονός ότι επανειλημμένες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (1098/2011, 2074/2011, 4404/2013 κ.ά.) έχουν κρίνει παράνομη την παράταση της θητείας τους και κατ' επέκταση έχουν κρίνει παράνομη τη λειτουργία του ΕΣΡ. Πρέπει, τέλος, οπωσδήποτε να αποφασίσει την αναθεώρηση του άρθρου 14 εδ. 9 (βασικός μέτοχος) αφού μετά από απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτή έχει καταστεί ανίσχυρη και δεν εφαρμόζεται.

Οι παραπάνω αλλαγές είναι υποχρεωτικές και, αν η κυβέρνηση ολιγωρεί, η αντιπολίτευση έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει τη διαδικασία αναθεώρησης καταθέτοντας τη σχετική πρόταση. Αν αρχίσει η διαδικασία αναθεώρησης, ασφαλώς και πρέπει να επιδιωχθούν επί μέρους ορθολογικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες είναι ώριμες εδώ και καιρό. Διατάξεις όπως η συνταγματική απαγόρευση των μη κρατικών πανεπιστημίων καθώς και η απαγόρευση του προσηλυτισμού δεν υπάρχουν σε κανένα Σύνταγμα της υφηλίου και άφοβα μπορούμε να τις καταργήσουμε. Το ίδιο άφοβα μπορούμε να καταργήσουμε τις ανελεύθερες για τον Τύπο διατάξεις που επιτρέπουν την κατάσχεση εντύπου για προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, για προσβολή θρησκείας ή για δημοσίευση απορρήτων και ασέμνων. Η κατάσχεση στην εποχή του Διαδικτύου είναι αναποτελεσματική και η κοινή νομοθεσία αρκεί για την προστασία των εννόμων αγαθών που απειλούνται.

Γενικά έχουμε ένα ιδιαίτερα φλύαρο Σύνταγμα με πολλές άχρηστες και λεπτομερείς διατάξεις που ανήκουν στην αρμοδιότητα του κοινού νομοθέτη. Ας πάρουμε ένα ψαλίδι και ας κόψουμε τους βερμπαλισμούς και τις ανάρμοστες για ένα Σύνταγμα διατάξεις προσβλέποντας σε ένα λιτό κείμενο που να περιλαμβάνει τις θεμελιώδεις αρχές της κοινωνικής μας συμβίωσης.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει χρόνος (ούτε η απαιτούμενη νηφαλιότητα) για μια σοβαρή συζήτηση πάνω σε φιλόδοξες αλλαγές του πολιτικού μας συστήματος. Ζητήματα, όπως, ο περιορισμός της πρωθυπουργοκεντρικής εξουσίας, ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρόατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

επανακαθορισμός της εξουσίας της Δικαιοσύνης, ο διαχωρισμός κράτους και εκκλησίας και η αξιοκρατική και αποτελεσματική οργάνωση της διοίκησης, απαιτούν έναν ουσιαστικό εθνικό διάλογο που φοβάμαι ότι δεν είμαστε σε θέση να κάνουμε. Μπορούμε ίσως να επιδιώξουμε κάποιες μικρές αλλαγές, όπως π.χ. την αλλαγή της σύνθεσης του λεγόμενου Μισθοδικείου. Πρόκειται για ένα δικαστήριο που έχει προκαλέσει με την αποδοχή όλων των συντεχνιακών αιτημάτων των δικαστών και γενικά έχει κάθε άλλο παρά έχει πείσει για την αμεροληψία του.

Περιέγραψα τριών ειδών συνταγματικές αλλαγές που πρέπει να πραγματοποιήσουμε: τις υποχρεωτικές, τις ορθολογικές και τις φιλόδοξες. Δεν επιτρέπεται το πολιτικό προσωπικό της χώρας να αδρανήσει και να χαθεί η δυνατότητα αναθεώρησης από την επόμενη Βουλή. Πρέπει να πραγματοποιήσουμε τις πρώτες και κάποιες από τις δεύτερες και να ανοίξουμε τη συζήτηση για τις τρίτες.

πηγή: Εφημερίδα «Καθημερινή της Κυριακής» 27/7/2014

Το άσυλο της κατοικίας

Κώστας Χρυσόγονος, Ευρωβουλευτής ΣΥΡΙΖΑ, Καθηγητής Νομικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης,

Πρόσφατη γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για τη δυνατότητα εισόδου εφοριακών σε ιδιωτικούς χώρους και διεξαγωγής ερευνών χωρίς παρουσία δικαστικού λειτουργού έφερε στην επικαιρότητα το ζήτημα της συνταγματικής προστασίας του ασύλου της κατοικίας. Η γνωμοδότηση όμως αυτή δεν βρίσκει έρεισμα στα σημερινά νομοθετικά δεδομένα.

Το άρθρο 9 παρ. 1 του ισχύοντος συντάγματος του 1975 προβλέπει ότι «καμία έρευνα» δεν διεξάγεται σε χώρο ασύλου κατοικίας παρά μόνο με την παρουσία δικαστικού λειτουργού. Το άρθρο 19 παρ. 3 προσθέτει ότι τα ευρήματα που τυχόν θα προκύψουν από την παραβίαση του ασύλου δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία.

Στη νομολογία των δικαστηρίων και στη συνταγματική θεωρία γινόταν εξαρχής (από το 1975) δεκτό ότι ο όρος «καμία έρευνα» υπονοεί μόνο έρευνες με ανακριτικό σκοπό, δηλαδή για τη διακρίβωση της τέλεσης ποινικών αδικημάτων.

Αντίθετα θεωρείται πάγια ως επιτρεπτή η διεξαγωγή χωρίς παρουσία δικαστικού λειτουργού ερευνών με σκοπό τον έλεγχο εφαρμογής της κείμενης διοικητικής νομοθεσίας, δηλαδή κατά βάση εκείνων των νόμων που η παραβίασή τους επισύρει διοικητικές κυρώσεις (π.χ. πρόστιμο) και όχι ποινικές. Σε αυτού του είδους τις μη ανακριτικές έρευνες

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρότατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

περιλαμβάνονταν τις προηγούμενες δεκαετίες και οι έλεγχοι, τους οποίους διεξήγαγαν οι φορολογικές Αρχές, εφόσον οι φορολογικές παραβάσεις δεν συνιστούσαν ταυτόχρονα και αξιόποινες πράξεις.

Ωστόσο περίπου ταυτόχρονα με την είσοδο της Ελλάδας στην εποχή των Μνημονίων, το 2010, ενέσκηψε μια καταιγίδα ποινικοποίησης για τις φορολογικές παραβάσεις και σήμερα οι πλείστες επισύρουν την επιβολή βαριών ποινικών κυρώσεων, σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα με τη διαδικασία του Αυτοφώρου. Κάτω από τις προϋποθέσεις αυτές οι κατ' οίκον έρευνες των φορολογικών Αρχών έχουν όχι μόνον εισπρακτικούς αλλά και ανακριτικούς σκοπούς και συνεπώς απαιτείται για το κύρος τους η παρουσία δικαστή.

Σημειωτέον μάλιστα ότι στην έννοια της κατοικίας εμπίπτει κάθε περίκλειστος χώρος, εφόσον η πρόσβαση σε αυτόν δεν είναι ελεύθερη. Επομένως άσυλο αποτελεί και η επαγγελματική κατοικία, εφόσον η θύρα είναι κλειστή και η είσοδος πελατών γίνεται κατόπιν συνεννόησης (π.χ. ιατρείο). Εάν ο δικαιούχος του ασύλου δεν βεβαιωθεί για την παρουσία δικαστή δικαιούται να μην επιτρέψει την είσοδο αστυνομικών ή εφοριακών υπαλλήλων.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ» 18/8/2014

Κρίση και ειδικά μισθολόγια

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Με τον ν. 4093/2012 προβλέφθηκαν μειώσεις των αποδοχών των υπαλλήλων των ειδικών μισθολογίων: δικαστικών λειτουργών, διπλωματών, ιατρών, μελών του διδακτικού προσωπικού των ΑΕΙ και ΤΕΙ, υπηρετούντων στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας.

Δεδομένου ότι οι υπάλληλοι των ειδικών μισθολογίων έχουν ευνοϊκότερη μισθολογική μεταχείριση -αυτό ισχύει πολύ περισσότερο για τους δικαστικούς λειτουργούς- από εκείνη των άλλων δημοσίων υπαλλήλων, οι περικοπές των αποδοχών τους ήταν εύλογες, εν όψει και του άρθρου 25 παρ. 4 του Συντάγματος, το οποίο σε περίοδο οικονομικής κρίσης δικαιολογεί, για λόγους κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης, τη σχετικά μεγαλύτερη οικονομική επιβάρυνση των υπαλλήλων που έχουν ιδιαίτερη μισθολογική μεταχείριση. Τα ελληνικά δικαστήρια όμως, με μια σειρά αποφάσεών τους, εφαρμόζουν επιλεκτικά τον ν. 4093/2012 σε ορισμένες μόνο κατηγορίες υπαλλήλων.

Η αρχή έγινε με την απόφαση 88/2013 του λεγόμενου «Μισθοδικείου», η οποία έκρινε αντισυνταγματική τη μείωση των αποδοχών των δικαστικών λειτουργών, με το επιχείρημα,

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρόατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

μεταξύ άλλων, ότι η μείωση αυτή θα μπορούσε να δημιουργήσει ανασφάλεια στους δικαστές ως προς τη δυνατότητά τους να ανταποκριθούν στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Στη συνέχεια ήλθε η απόφαση του ΣΤΕ 2192/2014 (Ολ.), η οποία εξαίρεσε από τον ν. 4093/2012 τους στρατιωτικούς και τους αστυνομικούς, με αληθινά παράδοξους συνταγματικούς συλλογισμούς και αναφορά σε άσχετα συνταγματικά άρθρα, που δεν αφορούν επ' ουδενί τη μισθολογική κατάσταση αυτών.

Μόλις πρόσφατα δημοσιεύθηκε μια άλλη απόφαση του ΣΤΕ, η 2705/2014 (Τμήμα Στ'), την οποία πληροφορήθηκα από τον νομικό σύμβουλο του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αντ. Αργυρό. Στην απόφαση αυτή το δικάσαν Τμήμα του ΣΤΕ θεωρεί ότι ο ν. 4093, κατά το μέρος που αφορά τα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ, δεν έχει συνταγματικό ελάττωμα, αν και τελικά παραπέμπει το θέμα στην Ολομέλεια για οριστική κρίση.

Με τα μέχρι τώρα δεδομένα λοιπόν ο ν. 4093 είναι αντισυνταγματικός ως προς τους δικαστές, στρατιωτικούς και αστυνομικούς και συνταγματικός ως προς τα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ. Συμπέρασμα: ενώπιον των βαρών της οικονομικής κρίσης δεν είναι όλοι ίσοι.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ» 7/8/2014

Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...

Λίνα Παπαδοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Έξι χρόνια γράφει, σχίζει και ξαναγράφει το επονομαζόμενο αντιρατσιστικό νομοσχέδιο ο Έλληνας νομοθέτης, προκειμένου να μεταφέρει τη σχετική ευρωπαϊκή απόφαση-πλαίσιο. Το αμφιλεγόμενο σημείο στο νομοσχέδιο (υποτίθεται ότι) είναι η αναφορά του και σε ρατσιστικό λόγο, όχι μόνο πράξεις, που τιμωρούνται ήδη με ποινές βαρύτερες εφόσον τελούνται από μίσος εθνικό, φυλετικό, θρησκευτικό ή λόγω γενετήσιου προσανατολισμού του θύματος (ά. 79§3 ΠΚ).

Ο ρατσιστικός λόγος στο στόχαστρο του συζητούμενου νομοσχεδίου διαφέρει από την ειδική και προσωποποιημένη συκοφαντική δυσφήμιση, αλλά και από την ηθική αυτουργία που συνδέει συγκεκριμένους θύτες μεταξύ τους. Έχει, αντίθετα, γενικό, αφηρημένο και ισοπεδωτικό χαρακτήρα και προτρέπει, ωθεί, σε απαγορευμένες αρνητικές διακρίσεις, δηλαδή σε άδικες πράξεις, και βεβαίως σε εγκλήματα μίσους. Η πρόσθετη ποινική απαξία του απορρέει, συνεπώς, από την ένταση και την ικανότητά του να προσβάλλει την ανθρώπινη αξία οποιουδήποτε μέλους μιας συγκεκριμένης ομάδας, αλλά και να παρακινεί άλλους στο να ασκήσουν βία εναντίον του.

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Αναθεωρήστε το Σύνταγμα για να αποκατασταθεί η δημοκρατία που σκότωσε το Ανώτατο Δικαστήριο υπό την Προεδρία του δικαστή Roberts»
David Schultz
- «Η ακρόατη Ακροδεξιά»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση τώρα»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Το άσυλο της κατοικίας»
Κώστας Χρυσόγονος
- «Κρίση και ειδικά μισθολόγια»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει...»
Λίνα Παπαδοπούλου

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μελέτες για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

Γι' αυτό και συνιστά επιτρεπόμενη παρέκκλιση από την ελευθερία της έκφρασης. Πίσω από την πρόσφατη επίθεση των έντεκα θρασύδειλων εναντίον του ομόφυλου ζευγαριού στο παγκάκι του Παγκρατίου κρύβεται άφθονος τέτοιος ρατσιστικός λόγος. Λόγω αυτής της ηθελημένης συνέπειάς του, ο προτρεπτικός ρατσιστικός λόγος συνιστά άδικη πράξη. Προκαλεί γενικευμένο φόβο και αποκλείει τα πρόσωπα που ανήκουν στις ομάδες-στόχους από την κοινωνική συμβίωση και την πολιτική συμμετοχή, αφού τα καθιστά κάθε στιγμή στόχο ρατσιστικής βίας. Με τον τρόπο αυτόν βλάπτει, εντέλει, όχι μόνο τα ίδια τα δυνάμει θύματα αλλά και τη δημοκρατική συνύπαρξη, καθώς υποσκάπτει την ίση ελευθερία όλων. Γι' αυτό και η ποινικοποίησή του δεν προσβάλλει την ελευθερία, όπως υποστηρίζει η αμερικανική ελευθεριάζουσα προσέγγιση, αλλά την προασπίζει.

Ας μην κρύβονται, λοιπόν, πίσω από την άρνηση της ποινικοποίησής του, όπως αυτή εκφράζεται από λίγους «καθαρούς φιλελεύθερους», με την αμερικάνικη έννοια της λέξης, οι πολλοί εραστές του ρατσιστικού λόγου και όσοι δεν κατανοούν ότι ο λόγος του μίσους δεν αργεί να γίνει μαχαίρι του μίσους. Η γλώσσα κόκαλα δεν έχει, μα κόκαλα τσακίζει? όχι μόνο μεταφορικά αλλά και κυριολεκτικά.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ» 28/8/2014

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μελέτες για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου ανέλαβε να υλοποιήσει το έργο «Εκπόνηση Μελετών» με Αναθέτουσα Αρχή την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

Τον Ιούνιο του 2014 ολοκληρώθηκε η συγγραφή της μελέτης *«Διερεύνηση εκπαιδευτικών αναγκών ατόμων με αναπηρία που διαβιούν σε ιδρύματα και σε δομές κοινωνικής φροντίδας»* που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Δράσης 2 του έργου και παραδόθηκε στην αναθέτουσα αρχή.

Η μελέτη αφορούσε τα άτομα με αναπηρία που διαβιούν σε

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μελέτες για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία

Νέα Εκδοτική Σειρά

Πολιτεία – Σύνταγμα – Ευρώπη

ιδρύματα και λαμβάνουν υπηρεσίες από δομές κοινωνικής φροντίδας και είχε ως σκοπό τη διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών αυτών των ατόμων στον τομέα της δια βίου μάθησης, με απώτερο στόχο το σχεδιασμό προγραμμάτων εκπαίδευσης για ενήλικα άτομα με αναπηρία.

Για την υλοποίηση της μελέτης αξιοποιήθηκαν συνδυαστικά διάφορες μέθοδοι. Διενεργήθηκε έρευνα γραφείου για την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και την χαρτογράφηση των φορέων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας που λειτουργούν στη χώρα μας, τα χαρακτηριστικά τους και τις κατηγορίες αναπηρίας στις οποίες απευθύνονται.

Τα εμπειρικά δεδομένα της έρευνας αντλήθηκαν από το συνδυασμό εις βάθος συνεντεύξεων βάσει οδηγού συνέντευξης, δειγματοληπτικής έρευνας μέσω της διανομής ερωτηματολογίου με δομημένες ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου και πραγματοποίησης έρευνας μέσω ομάδας εστίασης. Συγκεκριμένα:

Διενεργήθηκαν 24 προσωπικές συνεντεύξεις με άτομα με αναπηρία που διαβιούν σε ιδρύματα ή λαμβάνουν υπηρεσίες από φορείς παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

Βάσει δομημένων ερωτηματολογίων επιχειρήθηκε η καταγραφή των θέσεων εκείνων που αξιολογούν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και αναλαμβάνουν την εκπαίδευσή τους, δηλαδή, εκπροσώπων/υπαλλήλων φορέων που παρέχουν ανάλογες υπηρεσίες σε ενήλικα άτομα με αναπηρία. Συγκεντρώθηκαν συνολικά 110 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.

Με τη συμμετοχή εκπροσώπων οργανώσεων ατόμων με αναπηρία και εκπροσώπων φορέων που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και εκπαίδευσης σε ενήλικα άτομα με αναπηρία διενεργήθηκε ομάδα εστιασμένης συζήτησης, προκειμένου να επιβεβαιωθούν και να εμπλουτιστούν με ποιοτικά στοιχεία τα ευρήματα των πρωτογενών ερευνών.

Το τελευταίο βήμα αποτέλεσε η εκπόνηση εκπαιδευτικών σχεδίων, με βάση τις εκπαιδευτικές ανάγκες ενήλικων ατόμων με αναπηρία που διαβιούν σε ιδρύματα και λαμβάνουν υπηρεσίες από δομές κοινωνικής φροντίδας, όπως αυτές διαγνώστηκαν από τη διενεργηθείσα έρευνα.

Νέα Εκδοτική Σειρά

Πολιτεία-Σύνταγμα-Ευρώπη

**Η νέα επιστημονική σειρά του Κέντρου Ευρωπαϊκού
Συνταγματικού Δικαίου στις εκδόσεις Κριτική**

Η σειρά Πολιτεία-Σύνταγμα-Ευρώπη προτείνει μελέτες που

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέα Εκδοτική Σειρά

Πολιτεία – Σύνταγμα – Ευρώπη

αφορούν το συνταγματικό δίκαιο και τους πολιτικούς θεσμούς, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Εστιάζει σε θέματα επίκαιρα, τα οποία, ωστόσο, δοκιμάζουν τις θεμελιώδεις έννοιες και τα όρια των γνωστικών τους αντικειμένων. Διεπιστημονική και ανοικτή, διευρύνει τους ορίζοντες της κατανόησης των συνταγματικών κανόνων και των πολιτειακών φαινομένων στην πολιτειολογία, την πολιτική και ηθική φιλοσοφία, τη φιλοσοφία του δικαίου, την πολιτική επιστήμη, την ιστορία και την κοινωνιολογία. Επιλέγοντας έργα καταξιωμένων και νέων επιστημόνων που αποδίδουν εύληπτα και συγχρόνως εμπειριστατωμένα και εκλεπτυσμένα τα νοήματά τους, απευθύνεται στο ευρύτερο επιστημονικό, αλλά και το μη εξειδικευμένο κοινό. Η σειρά φιλοδοξεί να συγκροτήσει ένα πλούσιο ρεύμα ιδεών και προβληματισμού στον εκδοτικό χώρο των κοινωνικών επιστημών.

Σύντομα θα κυκλοφορήσουν τα δύο πρώτα βιβλία της σειράς, με πρώτο εξ αυτών, τον Σεπτέμβριο, το έργο του **Γιάννη Τασόπουλου** [«Η λαϊκή κυριαρχία και η πρόκληση της αμεροληψίας»](#). Το βιβλίο αναζητεί το συνταγματικό θεμέλιο της αμεροληψίας στον νοηματικό πυρήνα της λαϊκής κυριαρχίας. Με τη στενή έννοια του όρου, η πολιτική αμεροληψία ισοδυναμεί με το τίμιο παιγνίδι, την ανόθευτη διεξαγωγή των εκλογών. Η πρόκληση της αμεροληψίας αφορά την πολιτική αμεροληψία με την ευρεία έννοια του όρου, η οποία συνίσταται στην ουσιαστική σωρευτική εκπλήρωση των όρων του πολιτικού φιλελευθερισμού που θεσπίζει το Σύνταγμα, για τη δίκαιη μεταχείριση των πολιτών: την ευρύτερη πολιτική συμμετοχή, τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων χωρίς αυθαίρετες διακρίσεις και εξαιρέσεις, την πολυφωνία και τον πλουραλισμό των αξιών, την πολιτική συνεννόηση πέρα από τη διεξαγωγή τίμιων εκλογών και την εφαρμογή της απλής αριθμητικής της αμεροληψίας, η οποία εκφράζει τον πολιτικό ορθολογισμό και γενικότερα τον πρακτικό λόγο σε όλες του τις εκφάνσεις.

Τον Νοέμβριο ακολουθεί το βιβλίο του **Γιώργου Καραβοκύρη** με θέμα [«Το Σύνταγμα και η κρίση. Από το δίκαιο της ανάγκης στην αναγκαιότητα του δικαίου»](#). Η οικονομική κρίση μεταμορφώνει τις βασικές συνταγματικές έννοιες και η ακραία πολιτικοποίηση θολώνει την ερμηνεία τους στο λόγο, τόσο τον καθημερινό, όσο και σε αυτόν της νομικής θεωρίας. Στη βουή που προκαλούν οι ρητορικές της κρίσης, οι υπερασπιστές και πολέμιοι των μνημονίων και των μέτρων της δημοσιονομικής πειθαρχίας, η μελέτη επιχειρεί, με εργαλείο τον αυστηρό επιστημονικό στοχασμό, να αποτιμήσει κριτικά το «δίκαιο της κρίσης» και να αποσαφηνίσει, εντός αλλά και πέρα από την

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέα Εκδοτική Σειρά

Πολιτεία – Σύνταγμα – Ευρώπη

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

τελευταία, τις λέξεις που καθορίζουν τη δικαιοπολιτική μας μοίρα, όπως η κυριαρχία, τα δικαιώματα, το δημόσιο συμφέρον και η διάκριση των εξουσιών. Έτσι, ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στη διερεύνηση της αναγκαιότητας των μέτρων της κρίσης, καθώς αυτή ανάγεται σε θεμέλιο, όχι μόνο της τυπικής νομιμότητας, αλλά και της ουσιαστικής νομιμοποίησης της διαχείρισης των έκτακτων δημοσιονομικών συνθηκών.

Συγγραφείς που ενδιαφέρονται να εκδώσουν το έργο τους στη σειρά μπορούν να επικοινωνήσουν με τους Καθηγητές Ξενοφώντα Κοντιάδη και Γιάννη Τασόπουλο στο [Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου](#).